

Lezing OT: Amos 6:1-10, door de lector Els Bisschops
Lezing NT: Lucas 16:19-31

Gemeente van onze Heer, geliefde broeders en zusters,

We vieren vandaag de vrede niet, konden we het maar. Aan het eind van deze vredesweek zijn er niet minder plekken op aarde waar oorlog en geweld heersen dan aan het begin van de week. En de burgeroorlog in Syrië en de consequenties ervan moeten dan ook vanochtend maar dienst doen als beeld voor die talloze plekken van onvrede. Het is een schimmig beeld. Wie vandaag dader is, kan morgen slachtoffer zijn. De goeien en de kwaaien zijn vanuit onze huiskamers nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Het enige dat zeker is, is dat aan massa's mensen alle middelen van bestaan zijn ontnomen. Ze zijn afhankelijk gemaakt. Ze zijn als het ware als Lazarus ergens aan een vreemde poort neergesmeten.

Het verhaal over de rijke man en de arme Lazarus is het zoveelste in een serie over geld en goed. Lucas heeft daar iets mee. De verhalen die Jezus hierover vertelt licht hij uit als geen ander. In het hele Lucasevangelie kan je lezen dat hij het verschil tussen rijkdom en armoede een groot kwaad vindt. Rijkdom is door de hebzucht en de illusie van onafhankelijkheid, het geloof in eigen kracht, de tegenkracht van het Koninkrijk van God. Rijkdom gaat ten koste van de arme.

Als Lucas de Handelingen van de Apostelen schrijft, wordt het ideaal van Lucas duidelijk. Zo heeft hij de lessen van Jezus gehoord: in de jonge gemeente deelt men alles, niemand heeft meer eigen bezit, iedereen zorgt voor elkaar, iedereen kan meedoen, iedereen komt tot zijn recht. De vrede heerst. En zo haal je een klein stukje van het Koninkrijk van God naar de wereld van nu. Dat is ook typisch Lucas. Voor Lucas is het Koninkrijk niet alleen het perspectief om naartoe te leven. In Jezus' woorden en daden was het realiteit. En Lucas gelooft erin dat onverwacht, af en toe even in onze werkelijkheid het Koninkrijk van God inbreekt. Dat er af en toe even vrede heerst. Dat het leven goed is.

Vrede is een lastig begrip. Afwezigheid van oorlog is te mager om vrede te beschrijven, zelfs als je onder oorlog ook de oorlog in hoofd en hart verstaat, de oorlog die gevoerd wordt met woorden als wapens. Om de lieve vrede kan onrecht worden getolereerd. Er is dan geen oorlog, maar ook geen vrede. En als je zegt "ik kan hier wel vrede mee hebben", gegarandeerd dat het dan gaat over een compromis van goed en kwaad. Het deugt misschien niet, maar jij ligt er niet wakker van. Dat is geen vrede. Vrede is militant. Vrede is het bevechten waard. Maar waar is dan de vrede?

Op zoek naar vrede lees ik het verhaal van de rijke man en de arme Lazarus.

Drie mannen spelen een rol: Lazarus, de rijke man en Abraham.

Lazarus, het enige wat hij heeft, is een naam. Hij wordt gekend. In ieder geval door God; of hij gekend wordt door een medemens is zeer de vraag. Hij is, door wie ook, neergesmeten bij de poort van de rijke. Dat hij daar *ligt* is een te lieve vertaling. En of hij daar neergesmeten is met goede bedoelingen 'bij de poort van de rijke heeft hij de beste kansen' of uit onverschilligheid 'laten we hem daar maar neergooien, dan zijn we ervan af', dat vertelt het verhaal niet.

Lazarus ligt daar. Hij roept niet, hij rammelt niet aan de poort, hij eist zijn goed recht op eten en kleding en een dak boven zijn hoofd niet op. Lazarus zwijgt, maar hij heeft geen vrede met zijn bestaan. Hij hoopt op meer, op een gevulde maag. Dat is alles wat hij kan: hopen.

Er is, anders dan zijn honger, zijn ellendige toestand en zijn afhankelijkheid, niets over Lazarus te vertellen. De man met de naam blijft de onbekende.

Ik neem maar aan dat de rijke man geen kluizenaar was. Dat hij af en toe de poort uitging en langs Lazarus liep. Hij blijkt later in ieder geval zijn naam te kennen. Als hij langs liep heeft hij niet een mens gezien als hij. Hij zag misschien een 'toestand van de wereld'. Hij voelde zich niet aangesproken. Zo gaan die dingen: de één is arm, de ander rijk en daartussen gaapt een onoverbrugbare sociale en economische kloof. En de rijke man had daar wel vrede mee.

Het verhaal verplaatst zich naar de onderwereld. Abraham komt in beeld. Ook hij was rijk, maar in alles is hij het tegenbeeld van de rijke man in het verhaal.

Abraham leefde in dienst van God, met God. Abraham wist dat al wat hij bezat door God gegeven was. Abraham had zijn rijkdom niet genomen, maar ontvangen. En hij deelde ervan uit. Hij is gastvrij. Geen reiziger gaat zonder maaltijd zijn tent voorbij.

Het is niet toevallig dat Lazarus naar de schoot van Abraham gebracht wordt. Lazarus is als een vermoeide reiziger die een tijdje moet rusten, goed moet eten, op krachten moet komen om daarna zijn eigen weg te vervolgen.

Het verhaal is simpeler dan de werkelijkheid. In het verhaal gaapt er een kloof tussen goed en kwaad, tussen zij en wij – of andersom. Een kloof tussen mensen die anderen tekort hebben gedaan en mensen die tekort zijn gedaan. En aan de kant van de laatsten zitten zij die niemand tekort deden, iedereen het zijne gaven, elk mens tot zijn recht lieten komen. Aan die kant woont de vrede.

Er gaapt een kloof tussen onze werkelijkheid en de vrede. Een onoverbrugbare kloof. En toch, ondanks alles, wordt er van de andere kant een bruggetje gelegd. Een bruggetje van liefde en ontferming en trouw van onze God. Dan dringt in onze werkelijkheid echte vrede binnen, onbaatzuchtige liefde, even het Koninkrijk van God op aarde. Die bruggetjes geven ons zicht op hoe het anders kan. Geven ons hoop, dat onze honger naar vrede, recht en gerechtigheid zal worden gestild, als God Koning is.

Straks zullen wij in een kring staan en elkaar de vrede van Christus wensen. Wij wensen dat wij zo solidair met elkaar mogen zijn als Jezus met ons is. Dat wij, met de mogelijkheden die we hebben, niemand tekort zullen doen. Met minder dan dat kunnen wij geen vrede hebben.

Amen